

L'ARC TRIS

DARRERE DEL
NEGRE

Visions
homoeròtiques en
el gravat antic

SOLDAT AU REPOS

Gravé d'après Platon par M. de la Haye.

A Paris chez M. de la Haye, Palais National, ci-devant de l'Assemblée Nationale.

L'ARC IRIS DARRERE DEL NEGRE. Visions homoeròtiques en el gravat antic, ofereix una mirada inèdita sobre el gravat antic i sobre la Col·lecció Mariano Moret, investigant sobre els mecanismes del disseny i la mirada proactiva, sobre les maneres de mirar i sobre el disseny de veure.

L'exposició proposa un recorregut per quatre segles de disseny homosexual a través d'un conjunt d'estampes d'alguns dels gravadors més importants de la història d'aquesta disciplina artística, que abasta un arc cronològic que va des de principis del segle XVI fins a finals del segle XIX. Els gravats de Marcantonio Raimondi, Jacopo de' Barbari, Giovanni Jacopo Caraglio, Barthel i Sebald Beham, Heinrich Aldegrever, Hieronymus Hopfer o Jan de Bisschop es contraposen a una cuidada selecció d'obres d'art modern i contemporani amb la intenció de mostrar la vigència d'unes certes idees i determinats models al llarg dels segles. Són obres que ens introdueixen en un univers masculí compost d'estampes sobre homes, realitzades per homes per a altres homes. Citant Juan Gil-Albert: "Un laberint per a homes només".

No es tracta de mostrar explícitament obres de temàtica homosexual, una cosa molt difícil en gravats d'aquesta cronologia, ni tampoc estampes que hagen eixit exclusivament dels burins d'artistes homosexuals. L'exposició versa sobre les formes de representació d'una sexualitat proscriu i negada durant segles. Considerada com el pecat nefand i per tant innomenable. Impensable i per tant irrepresentable. No representada, tan sols esbossada. Un disseny críptic, codificat, a penes expressat i que s'alimenta de centellejos i retalls. Una mirada ensinistrada per a identificar indicis, llegir entre línies i descifrar codis. Una mirada ensinistrada per a detectar altres mirades.

Un nu masculí no ens sembla hui una cosa excepcional, però durant segles i fins fa relativament poc temps, va ser una cosa insòlita i difícil de contemplar en una societat que considerava l'homosexualitat un "vici repugnant socialment, aberració sexual, perversió psicològica i defecte endocrí". Durant tot aquest temps, les estampes que componen l'exposició van servir com a manteniment d'un disseny vetat i com a refugi d'una mirada proscriu, més habituada a l'ocultació que a la representació.

El visitant de l'exposició haurà de desentranyar els codis que, al llarg dels segles, van servir per a xifrar un homoerotisme que a vegades és palès, però que en molts casos és latent. Un homoerotisme que s'intueix, s'endevina o s'imagina com una visió o un miratge provocat pel diseg. Tota exposició és un exercici d'observació, però en aquesta ocasió l'observació es converteix en voyeurisme. Mitjançant la vindicació d'una contemplació apassionada, se'ns convida a examinar les obres amb mirada impura i desentranyar el misteri del diseg, determinant si aquest es troba a la mà de l'artista o en l'ull de l'observador.

L'exposició s'organitza en cinc àmbits. Els dos primers divideixen la masculinitat en dues categories ben diferenciades: Alfa i Beta. Alfa està dedicat a la masculinitat triomfant: són els herois, els atletes victoriosos i els guerrers invictes. Beta està dedicat a la masculinitat sotmesa: són els efebs, els àngels, els catamites, els captius, els màrtirs i els vençuts. Aquesta dicotomia és un reflex de la distinció que feia la cultura clàssica entre els dos membres de la parella homosexual, que assignava un rol molt determinat a cada un d'ells. Són dues realitats que, igual que les dues cares d'una mateixa moneda, es contraposen i es complementen: Alfa i Beta, erastes i eromenos, Hèrcules i Hílas.

El tercer àmbit de l'exposició està dedicat a l'hermafrodita, un tema rares vegades representat per l'art occidental després de l'Antiguitat clàssica. És el jardí secret, on creix la fruita prohibida de la intersexualitat.

Els dos últims àmbits de l'exposició venen marcats per l'any 1975, any de publicació de *l'Heracles* de Juan Gil-Albert, protagonista del quart àmbit en el qual es mostren el manuscrit original del llibre i diferent documentació relacionada amb aquesta publicació que va suposar una fita en la literatura homosexual. 1975 també va ser l'any de la mort del dictador Franco, que va possibilitar un nou règim de llibertats i una major visibilitat de la realitat homosexual. El cinquè àmbit aplega una sèrie de publicacions aparegudes abans de 1975 que fan referència a l'homosexualitat o en les quals apareix algun personatge homosexual, una qüestió rarament tractada fins a aquella data per les publicacions espanyoles.

Durant segles, un mantell d'obscurantisme i silenci va ocultar una sexualitat que va ser negada i invisibilitzada. Ara revelem l'arc iris que s'amaga darrere del negre amb què es van imprimir les estampes de la Col·lecció Mariano Moret i els llibres de la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu.

ANTAEVM LIBIÆ GYGANTEM
SVFFOCAT HERCVLES.

ARVMNÆ & HERCVLIS

1545
HB

CACVM FLAMMIVGMVM OPPRIMIT
HERCVLES.

LEONIS SUFFOCATI EXUVIIS
INDVITVR HERCVLES,

1548
HB

DIPO · TEACCE · IZV · CHO ·

^B
P^V · COR · SCIPIO ·

J.F.

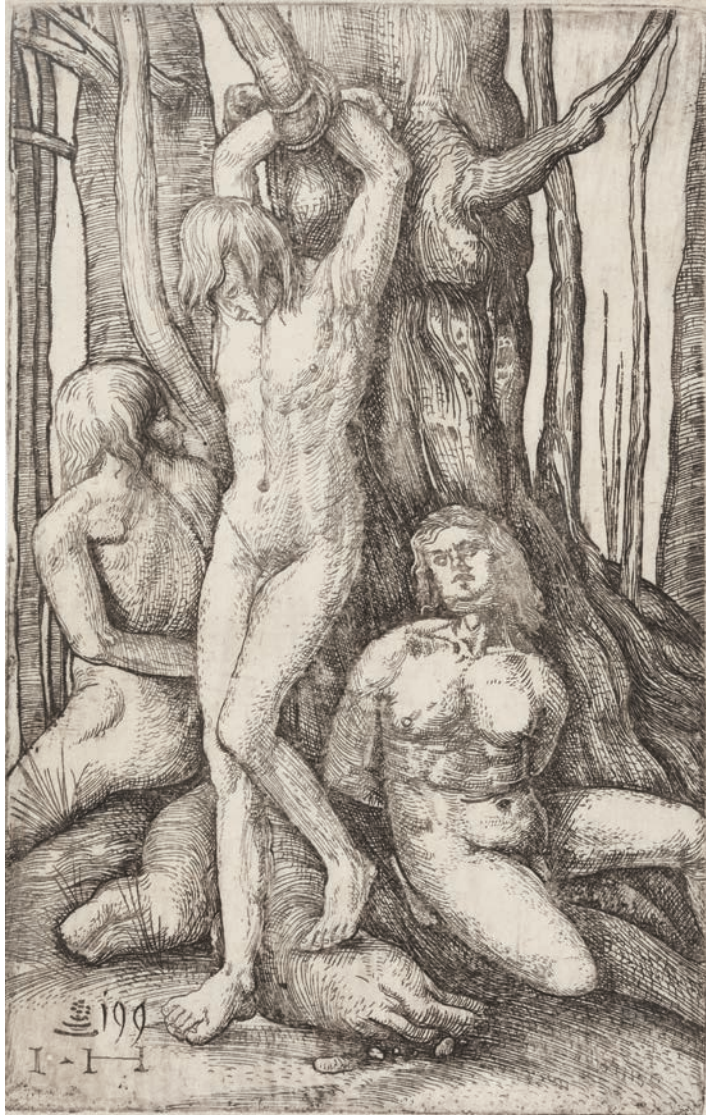
Forcellini, inv.

*Qui Teio vidi smisurato danno Dell'onnipara Terra, al suol disteso No
Rodegli il cor, che divorato ognora, Di nuovo ognor si rigna*

re occupar con l'ampia membra e lunghe fuciere intori. Un avolojo ingordo
duce, e pasto Ministra eterno al crudo angello. *Verg. l. 11. cap. 196*

M. Ang. Bon. junx.

J. f.

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

GIRARD, Alexis-François. *Soldat au repos*. Gravat de punts (Opus Mallei), ca. 1810 - 1830. Col·lecció Mariano Moret

RAIMONDI, Marcantonio. *Banderer nu*. Buri, ca. 1515 - 1520. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Sebald. *Hércules i Anteo*. Buri, 1545. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Sebald. *Hércules lluitant contra els centaures*. Buri, 1542. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Sebald. *Hércules i Caco*. Buri, 1545. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Sebald. *Hércules lluitant contra el lleó de Nemea*. Buri, 1548. Col·lecció Mariano Moret

HOPFER, Hieronymus. *Hércules i Anteo*. Aiguafort, ca. 1528 - 1563. Col·lecció Mariano Moret

ALDEGREVER, Heinrich. *Lluita entre Hércules i Anteo*. Buri, 1529. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Barthel. *Batalla amb 18 homes nus*. Buri, ca. 1528. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Barthel. *Batalla de Tiberi Grac*. Buri, 1528. Col·lecció Mariano Moret

BEHAM, Barthel. *Batalla per la bandera*. Buri, ca. 1528. Col·lecció Mariano Moret

ALDEGREVER, Heinrich. *Batalla entre Annibal i Escipió* (detall). Buri, 1538. Col·lecció Mariano Moret

MAHIQUES, Moisés. *Estudi per als caníbals*. Tinta sobre paper, 2022. Col·lecció de l'artista.

BISSCHOP, Jan de. *Un fill de Laoconte*. Aiguafort, ca. 1669 - 1671. Col·lecció Mariano Moret

NELOHAGEN. *La Envidia*. Impressió en làtex sobre paper Arjowiggins Super Gold, 2021. Col·lecció de l'artista

PINELLI, Bartolomeo. *Ticio encadenat*. Aiguafort, ca. 1811. Col·lecció Mariano Moret

PANNELS, Willem. *Sant Sebastià*. Aiguafort, ca. 1631. Col·lecció Mariano Moret

HOPFER, Hieronymus. *Els tres presoners*. Aiguafort, ca. 1528 - 1563. Col·lecció Mariano Moret

FRANCÉS, Alex. *Frutos de muerte*. Fotografia color, 2005. Col·lecció de l'artista

BISSCHOP, Jan de. *Estudi de dos nus masculins recolzats*. Aiguafort, 1671. Col·lecció Mariano Moret

BARTOLOZZI, Francesco. *Hermafrodito*. Gravat de punts (Opus Mallei), 1787. Col·lecció Mariano Moret

W. B. Agarwood Del.

HERMAPHRODITE.

J. Barrowman Sculp.

London Pubd July 1. 1787. by Tovey & Co. N°. 52. Pall Mall.

MAIG - SETEMBRE 2022
BIBLIOTECA VALENCIANA NICOLAU PRIMITIU

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

Biblioteca
Valenciana

Colección Mariano Moret

Segueix-nos en

